

Enheten för naturvård

Stora Nassa SE0110092

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44465-2016

Namn	Stora Nassa	Areal	2948,7 ha
Natura 2000-kod	SE0110092		
Kommun	Värmdö		
Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-12-12		
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20		
Områdestyp och status	SAC-område enligt art- och habitatdirektivet och SPA-område enligt fågeldirektivet.		
Ägarförhållanden	Privat stiftelse		

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
1110	Sandbankar	115,7	3,9
1150	*Laguner	5,6	0,19
1170	Rev	1013,8	35
1620	Skär och små öar i Östersjön	400,5	14

* Prioriterad livsmiljö – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ingående arter enligt art- och habitat eller fågeldirektivet

Dessa arter finns upptagna i bilaga 2 till EU:s art- och habitatdirektiv respektive bilaga 1 till EG:s fågeldirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
A075	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>
1166	Större vattensalamander	<i>Triturus cristatus</i>
1364	Gråsäl	<i>Halichoerus grypus</i>
1419	Dvärglåsbräken	<i>Botrychium simplex</i>

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44465-2016**Bevarandesyfte för Stora Nassa**

Bevarandesyftet och beskrivningen av livsmiljöer och arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdes-skydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna.

Områdets prioriterade livsmiljöer är laguner (1150), rev (1170) och små öar och skär i Östersjön (1620). Vegetationen på hårbotten i 1150 och 1620 är artrik och välutvecklad och påminner om de näraliggande ytterskärgårdarna Gillöga och Svenska Högarna, det senare Natura 2000-område. De förhållandevis stora arealerna laguner i Stora Nassa gör dem prioriterade i detta område. Vegetationen av kärlväxter och kransalger i 1150 och 1620 är artfattig, men välutvecklad. I Stora Nassa finns något fler arter av båda kärlväxter och kransalger än i de ännu längre ut liggande grannskärgårdarna ovan. Det låga artantalet är en naturlig följd av spridningsbiologi och har en direkt koppling till det stora avståndet till artrika inner- och mellanskärgårdsområden. Prioriteringen av lagunerna motiveras därför mer av den ekologiska nyckelfunktionen som lek- och uppväxtmiljö för rovfiskarna gädda och abborre, vilka är funktionellt betydelsefulla för kustekosystemet generellt.

Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Stora Nassa

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och livsmiljöerna uttrycks i detta område i följande mål.

Sandbankar (1110)

- Arealen sandbankar ska bibehållas.
- Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt, speciellt för t.ex. sik och skrubbskädda.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

*Laguner (1150)

- Utbredningen av laguner ska följa naturliga landhöjningsprocesser i området. Beroende av områdets karaktär betyder detta att areal både kan öka och minska.
- Tröskeln och/eller vegetation i mynningen ska vara bibehållen med begränsat vattenutbyte med omgivande havsområde.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

- Det ska finnas förutsättningar för fiskars lek- och uppväxt, speciellt för varmvattensfisk som t.ex. mört, gädda och abborre.
- Det ska finnas långskottsvegetation av sträfsen (Chara), natar (Potamogeton), slinken (Nitella) och slingor (Myriophyllum). Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2012:18.¹ Bilaga 2, (1.4-1.6 livsmiljö).
- Flytande algmattor, oftast bestående av fintrådiga alger, ska som mest förekomma i liten utsträckning.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Rev (1170)

- Arealen rev ska bibehållas.
- Strukturbildande tångbälten ska finnas. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2012:18¹, bilaga 2, (1.6).
- Djuputbredning av fleråriga alger får lägst motsvara god status. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2013:19² och HVMFS 2012:18¹, med avseende på makroalger och gömfröiga växter.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Skär och små öar i Östersjön (1620)

- Arealen skär och små öar i Östersjön ska bibehållas.
- Strukturbildande tångbälten ska finnas. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2012:18¹, bilaga 2, (1.6).
- Djuputbredning av fleråriga alger och kärllväxter får lägst motsvara god status. Detta mål hänvisar till vattenförvaltningens utvärderingssystem enligt HVMFS 2013:19² och HVMFS 2012:18¹ med avseende på makroalger och gömfröiga växter.
- För livsmiljön typiska arter ska ha goda förutsättningar att finnas i livskraftiga bestånd.

Havsörn (A075)

- Populationen av havsörn ska vara livskraftig.
- Störningsfria boplatser.
- Tillgång till äldre bärkraftiga träd för bobyggnad.
- Stora Nassa ska fortsätta fungera som ett uppehållsområde för ickehäckande yngre havsörn.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

¹ Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön.

² Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

Silvertärna (A194)

- Populationen av silvertärna ska vara livskraftig.
- Störningsfria häckningsplatser.
- Fiskrika grunda kustområden.
- Frånvaro av rovdjur, framför allt av mink och räv.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Större vattensalamander (1166)

- Populationen av större vattensalamander ska vara livskraftig.
- Solbelysta och fiskfria lekvatten.
- Flera närliggande lekvatten.
- Permanent vattenfyllda, men grunda lekvatten.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Gråsäl (1364)

- Populationen av gråsäl ska vara livskraftig.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Dvärglåsbräken (1419)

- Populationen av dvärglåsbräken ska vara livskraftig.
- Väl hävdade växtplatser.
- Artens livsmiljö ska bibehållas och vara i ett gynnsamt tillstånd.

Beskrivning av området

Stora Nassa i Värmdö kommun är en typisk ytterskärgård med nära 400 öar och skär. Öarna och skären ligger i väl samlade grupper, åtskilda av flador och smala sund. Skärgården och grundområdena som utgör Stora Nassa är omgärdade av djupa bergsprickor. Relativt sett är bergsplatån som utgör Stora Nassa starkt kuperad där höjderna bildar öar och lägre liggande områden grunda undervattensmiljöer. Dessa består framförallt av hårdbottnar med mellanliggande och något djupare dalar med bland annat finsandsbottnar.

Enligt en preliminär bedömning av miljötillståndet för närsalter och plankton i länets skärgårdsområden har vattenområdena måttlig kvalitet i Natura 2000-området. Den negativa påverkan kommer till stor del från utsjön, det vill säga är beroende av den storskaliga övergödningen av Östersjön. Den regionala och lokala påverkan är mycket låg vad gäller näringsämnen fosfor och kväve.

Andelen hårdbottnar i Stora Nassa skärgård är hög. Hårdbottnarna har rika och välutvecklade algbälten med blåstång och rödalger samt riklig förekomst av blåmussla. Hårdbottensamhällena är representativa för ytterskärgården. Stora Nassa ligger inom den maritima lövskogsregionen. Lövskogen som karaktäriseras av låga, flerstammiga björkar har stora likheter med fjällvegetation.

BEVARANDEPLAN**Datum**
2016-12-20**Beteckning**
511-44465-2016

På många av de annars så karga kobbarna och skären finns en bitvis snårig al- och björkskog. Mindre partier med alstrandskog finns på vissa av öarna. I fältskiktet finns här älggräs, hundloka, hallon, måbär, rörflen och kvickrot. I dåligt dränerade svackor på öarna har gropmossar bildats. I dessa växer låga, flerstammiga glasbjörkar. I botten-skiktet finns alltid vitmossor och fältskiktet domineras av hjortron, odon, lingon och hönsbär. Ljung och kråkris finns på torrare partier. I vissa gropmossar finns även träjon, skogsbräken, kråklöver, tuvull och hundstarr.

Öarna omges av klippstränder där permanenta såväl som temporära hällkar kan hittas. I ett av hällkaren hittades i början av 2000-talet större vattensalamander. Stora Nassa bär spår av jordbruk i form av gamla hamlade träd, slätterängar och väldigt små tidigare brukade åkerplättar. Flera mindre ängar finns nära havet och det är här som Natura 2000-arten dvärglåsbräken (*Botrychium simplex*) har hittats. Den sista observationen är dock ifrån år 2000. På fuktängarna finns växter som ängsnycklar, myskgräs, gökblomster och vildlin.

Tidigare har Stora Nassa varit känt för sitt rika fågelliv. Framför allt var ögruppen ett helt enastående starkt fäste för svärta med 300-400 par årligen. Årliga räkningar av vissa fågelarter visar dock att svärtan minskade mycket drastiskt under 1990-talet. Sedan dess har området varit jämförbart med andra för svärtan goda skärgårdar, med knappt 50 par.

År 1996 utfördes en inventering av tobisgrissla där resultaten tydde på en förhållandevis kraftig minskning av antalet par sedan 1982. Sedan flera år tillbaka finns inte längre några häckande tobisgrisslor kvar. Minken etablerade sig på Stora Nassa i början av 1990-talet, och har med stor sannolikhet bidragit till minskningen av bland annat tobisgrissla och svärta i området. Minkjakt, bland annat med fälla, har bedrivits av förvaltarna och tillsynsmannen och även om minkspår upptäcktes under vintern 2006/2007 så har jakten varit framgångsrik. Många sjöfåglar är dock fortfarande knutna till området och exempelvis ejder har en relativt stabil population. Fyra par storspov häckade även på öarna 2005 och det förekommer även spelande orre, vilken i övrigt har försvunnit från stora delar av ytterskärgården.

Bland däggdjuren i området kan i övrigt nämnas en förvildad population av en korsning mellan mufflon och gutefår.

Stora Nassa har stor betydelse för friluftslivet. Men trots att området är väl frekventerat är slitaget litet. Generellt fungerar det bra med segelbåtsbesökande. Dock är det ett stort problem med att många har motordrivna gummibåtar som de kör runt med över hastighetsgränsen (7 knop). Detta orsakar stora störningar både för bofasta, övriga besökare samt djur och natur.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44465-2016**Beskrivning av arter och livsmiljöer****Sandbankar (1110)**

I de centrala delarna av Stora Nassas skärgård finns en hel del grunda bottnar med finsand. I huvudsak ligger de i svackorna mellan hårbottnarna. Kunskapen kring dessa sandiga områden och deras ekologiska funktion är i dagsläget obefintlig.

*Laguner (1150)

Det finns ett större antal mycket små trösklade eller avsnörda vikar spridda på ett flertal öar i området. Några lite större trösklade vikar finns samlat kring öarna mitt i skärgården, Gumman, Gubben, Bredskär m.fl. I en av dessa laguner, Modermagen, har undervattensväxterna undersökts. Där finns en artfattiga men tät vegetation med tre kransalgarter och tre kärllväxter. Vegetationen domineras av borstnate och kransalgen grönsträse. Flera av livsmiljöns andra förekomster i området är mindre avsnörda än Modermagen. Deras vegetation kan antas likna andra undersökta grundområden i området. Här är också artfattigt med mer fläckvis förekommande vegetation. Borstnate och brunalgerna sudare och blåstång är vanliga medan kransalgerna saknas nästan helt. Genom utsättning av yngel i flera av lagunerna pågår försök att återintroducera gädda i Stora Nassa. Det lokala beståndet av gädda i Natura 2000-området är så vitt känt helt utdött. Bristen på rovfisk antas ha långtgående effekter i det lokala ekosystemet, bland annat med ökad förekomst av trådformiga alger som påväxt i tångbälten och de skyddade vikarnas täta undervattensängar av naten och kransalger.

Rev (1170)

Andelen hårbottnar i Stora Nassa skärgård är hög. Hårbottnarna har rika och välutvecklade algbälten med blåstång och rödalger samt riklig förekomst av blåmussla. I likhet med andra ytterskärgårdsområden är siktdjupet stort och algbältena förekommer ner till 15 meters djup (1994). Eftersom nästan samtliga revområden ligger grundare än 15 meter är sannolikt en stor del vegetationsbeklädda. Vågexponeringen sträcker sig från extremt skyddat i de centrala delarna av skärgården till exponerad norr, öster och söder om densamma.

Hårbottensamhällena i Stora Nassa är representativa för ytterskärgården och har stor betydelse som livsmiljö för många marina organismer. Många fågelarter är beroende av hårbottensamhällena för födosök.

Reven har identifierats med hjälp av maringeologiska kartan och definierats som grundare än 25 meter. Djupgränsen har satts med tanke på att djupare områden med stor sannolikhet har bottensedimentation.

Skär och små öar i Östersjön (1620)

De är de yttre öarna och skären runt Stora Nassa som ingår i denna livsmiljö. De som ligger i den norra, östra och södra delen av skärgården är särskilt exponerade för våg- och vindpåverkan.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

Skären och öarna är ofta karga och det är sparsamt med både jordtäckte och träd. På några växer al och björk och fältskiktet domineras av hjortron, odon, lingon och hönsbär. I dåligt dränerade svackor uppe på öarna förekommer ofta gropmossar. På mycket exponerade platser är jordtäcktet tunt och vegetationen utgörs här av hållmarkshed med växter som ljung och kråkris samt gräs och torktåliga örter.

Eftersom det i nuläget är okänt huruvida bottnarna i direkt anslutning till skären och öarna är vegetationsbevuxna redovisas potentiella undervattensdelar under livsmiljön rev.

Havsörn (A075)

Havsörnen är till stor del knuten till vatten för sitt näringssök. Under häckningssäsongen är fisk den dominerande födan, men örnen tar även fågel och medelstora däggdjur. Under övriga delar av året dominerar fågel och fisk som föda. Andelen kadaver är förhållandevis stor.

Havsörnen bygger stora, omfångsrika och tunga bon och kräver därför kraftiga träd (i första hand tall). Botrådets medelålder längs ostkusten är minst 160 år och i Lappland 350 år. Vid boplatsen är havsörnen mycket störningskänslig.

Havsörnen jagar över arealer i storleksordningen 50–200 km². De könsmogna, etablerade örnarna är i huvudsak stannfåglar. Ungfåglarna rör sig över betydande områden under de första levnadsåren, men förhållandevis få lämnar landet. När örnarna blir könsmogna och etablerar sig vid 4–5 års ålder sker detta i allmänhet i närheten av uppfödningplatsen.

I Stora Nassa har ett havsörnspar nyligen etablerat sig. De häckar emellertid i ett mindre lövträd som sannolikt inte kommer att kunna bära ett havsörnsbo i längden eftersom de bygger på boet varje år tills det kan väga flera ton.

Stora Nassa utnyttjas också av yngre ickehäckande havsörnar som kan ses i betydande antal.

Silvertärna (A194)

Silvertärnan häckar allmänt utmed Östersjökusten. Den lever av främst småfisk och trivs bäst i öppen terräng med fri horisont. I skärgården häckar silvertärnan främst på kala klippor och skär. Under häckningen söker silvertärnorna föda inom ett område i storleksordningen 25 km². Silvertärnan flyttar vanligtvis sina kolonier med bara några års mellanrum.

Redan i juli månad och under första veckan i augusti lämnar silvertärnan landet för att flytta söderut och i mitten av augusti ser man nästan inga silvertärnor i skärgården. Den tidiga flytten beror på att silvertärnan har lång väg till sin övervintringsplats. Silvertärnan övervintrar nämligen till stor del i Södra Ishavet

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

vilket gör den till den fågel som flyttar längst av alla fågelarter på jorden. Vissa stannar emellertid och övervintrar längs södra Afrikas kust.

Silvertärnan har generellt minskat i Stora Nassa på grund av mink. Inga övriga uppgifter om silvertärnan finns för närvarande.

Större vattensalamander (1166)

Större vattensalamander förekommer sedan länge i ett hållkar på västra sidan av Stora Bonden. Hållkaret håller emellertid på att långsamt växa igen och det är okänt hur länge den kan fortsätta vara en lämplig lokal för vattensalamandern. Det finns sannolikt hållkar som skulle kunna ersätta den kända lokalen men det är okänt huruvida vattensalamandern förekommer i dessa.

Större vattensalamandern leker i april-maj i små till medelstora, permanenta vattensamlingar som till exempel hållkar men det är okänt huruvida detta hållkar är lekplats eller inte. Eftersom larvutvecklingen är lång behöver vattnet vara permanent. Lekvattnen behöver även vara fisk- och kräftfria eftersom larverna annars utsätts för en kraftig predation av dessa djurgrupper. De unga djuren kommer upp på land i september-oktober.

Gråsäl (1364)

Gråsäl föredrar klippiga kuster och öar men kan förekomma på sandbankar. Under maj och juni ligger gråsälarna oftare än vanligt uppe på land eftersom de byter päls. Födan består nästan enbart av fisk men bläckfisk och kräftor kan också ingå i kosten. Gråsäl blir i regel runt 40 år gamla.

För gråsäl i Östersjön sker parningen på våren, i april, efter att honan fött och diat klart årets kut. Honan diar endast ungen under 2 till 3 veckor och överger den efter cirka 4 veckor. Efter 4 till 5 år blir kuten köns mogen.

Dvärglåsbräken (1419)

Arten förekommer på havsstrandängar som är väl hävdade och i gräsfläckar på klippor och i klippspringor.

Dvärglåsbräken är konkurrenssvag och klarar inte av att växtplatserna växer igen för kraftigt med högväxt vegetation av buskar mm. Tvärtom gynnas den av en intensiv betesdrift, som håller vegetationstäcket lågt. Arten är känslig för försommartorka.

Artens sporer är vindspridda, spridningsavståndet uppskattas upp till flera tiotals mil. Vegetativ spridning förekommer troligen inte.

Dvärglåsbräken är endast känd från ett tiotal lokaler i Sverige varav Stora Nassa varit en av fem i Stockholms län. På Stora Nassa sågs arten i rikt bestånd 1997 och 2000, men har vid ett tiotal återbesök därefter inte kunnat återfinnas.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

Området har ett starkt skydd i egenskap av naturreservat. Potentiella hot såsom skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdsyfte, nydikning eller underhåll av gamla diken, bedriva täktverksamhet på land eller i vatten, införa för området främmande växt- och djurarter och olika typer av exploatering är förbjudna enligt föreskrifterna för reservatet.

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Sandbankar (1110)

- Bottentrålning.

*Laguner (1150)

- Igenväxning av alger och vass.
- Utsläpp av olja och kemikalier i vattnet från båtar.
- Slitage och störning från friluftslivet.
- Förekomst av mink.

Rev (1170)

- Utsläpp av olja och kemikalier i vattnet från båtar samt bottenfärger.
- Bottentrålning.

Skär och små öar i Östersjön (1620)

- Utsläpp av olja och kemikalier i vattnet från båtar samt bottenfärger.
- Slitage på djur- och växtliv från båttrafik.
- Slitage på landmiljön och störning av djur- och växtliv från friluftsliv.
- Förekomst av mink.

Havsörn (A075)

- Brist på lämpliga boträn.
- Störning vid bona på grund av till exempel friluftsliv- och båtliv.
- Brist på fisk och andra bytesdjur.

Silvertärna (A194)

- Störning från friluftsliv.
- Brist på fisk.
- Rovdjur som till exempel mink och räv.

Större vattensalamander (1166)

- Igenfyllning och igenväxning av lekvattnen.
- Övergödning av lekvattnen som orsakar syrebrist.
- Inplantering av fisk och kräftor i lekvattnen.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

- Igenväxning runt lekvattnen som skuggar och fördröjer eller omintetgör larvernas utveckling.
- Försurning, höga nitrathalter eller gifter i artens lekvatten.
- Förekomst av fisk eller kräftor i lekvattnen.
- Beskuggning av lekvattnen.
- Isolering av populationer av arten på grund av fragmentering i landskapet.

Gråsäl (1364)

- Störning från friluftsliv.
- Brist på fisk.

Dvärglåsbräken (1419)

- Avbruten hävd med efterföljande igenväxning.
- Isolering av populationer av arten på grund av fragmentering i landskapet.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap. MB.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Större vattensalamander, havsörn, silvertärna och dvärglåsbräken är fridlyst enligt 4 och 5 eller 7 §§ Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20Beteckning
511-44465-2016

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i skötselplanen för Stora Nassa naturreservat. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
*Laguner (1150)	<i>Återintroduktion av gädda.</i>	Försök pågår i liten skala.
Silvertärna (A194)	Håll mink- och rävantalet nere genom jakt.	Vid behov.
Större vattensalamander (1166)	Inventering för att kunna bedöma om arten fortfarande finns på Stora Nassa. Håll borta igenväxningsvegetation från hällkaren.	Omgående. Vid behov.
Dvärglåsbräken (1419)	Inventering för att kunna bedöma om arten fortfarande finns på Stora Nassa. Bete på Bredskär.	Omgående. Årligen.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående livsmiljöer och arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Sandbankar (1110)	Kunskap saknas.
*Laguner (1150)	Gynnsamt.
Rev (1170)	Gynnsamt.
Skär och små öar i Östersjön (1620)	Gynnsamt.
Havsörn (A075)	Gynnsamt.
Silvertärna (A194)	Gynnsamt.
Större vattensalamander (1166)	Kunskap saknas.
Gråsäl (1364)	Kunskap saknas.
Dvärglåsbräken (1419)	Ej gynnsamt.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44465-2016

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2016.

Artdatabanken 2006-05-30. Faktablad: *Haliaeetus albicilla* – havsörn. Förf. Björn Helander 2002. Rev. Björn Helander 2006.

Artdatabanken. Faktablad *Haliaeetus albicilla*:
http://www.artdata.slu.se/rodlista/Faktablad/hali_alb.PDF. Besökt 2006.

Gothnier, M. Länsstyrelsen i Stockholms län. 2006.

Kautsky, H. 1994. Dykinventering av de grunda bottnarnas vegetation i Stockholms skärgård. Underlag för regional miljöövervakning. Technical report no 18. Institutionen för systemekologi. Stockholms universitet.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 1996. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Stora Nassa naturreservat. Värmdö kommun. Reviderat beslut. Skötselplan 3 juni 2002.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 2013. Beslut om ändring av föreskrifter samt fastställande av ny skötselplan för Stora Nassa naturreservat i Värmdö kommun.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 2002-2004. Ängs- och betesmarksinventeringen i Stockholms län.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 1987-1991. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län.

Marbipp. Hemsida under arbete 2006. Tjärnö marinbiologiska laboratorium. Göteborgs universitet.

Nathanson, A. 2007. Personlig kontakt. E. & R. Nathansons Familjestiftelse Stora Nassa.

Naturvårdsverkets hemsida. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledning. Besökt 2006.

Sveriges Ornitologiska Förening. Hemsida: <http://www.sofnet.org/> Besökt augusti 2006. Senast uppdaterad: 2005-09-15.

Sveriges Ornitologiska Förening 2006. Rapporssystemet för fåglar – Svalan (<http://www.artportalen.se/birds/default.asp>). Sökkriterier: Alla arter; Troliga och säkra häckningar; Period 20050101-20070101; Lokal Stora Nassa.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44465-2016

Walve, J. 2006: Personlig kontakt. Institutionen för systemekologi, Stockholms universitet.

Walve, J., Larsson, U. 2006: Bedömning av miljötillstånd för närsalter och plankton i Norra Östersjöns Vattendistriktets kust- och övergångsvatten – test av preliminära bedömningsgrunder. Rapport 2006-02-13, version 1.1. Systemekologiska institutionen, Stockholms universitet. Svealands Kustvattenvårdsförbund.

Karta

Livsmiljöernas sifferkoder i kartan och dokumentet är korrekta liksom namnen i dokumentet. Livsmiljöernas namn i kartan kan dock vara felaktiga.

